

statim instrumenta singula spiritualis pugnae tradens, addidit & dixit: State ergo succincti lumbos vestros in veritate: & indui loriam iustitiae, & calcia pedes in preparatione Evangelii pacis in omnibus affluentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere: & galeam salutis assumite, & gladium spiritus, quod est verbum Dei, per omnem orationem & obsecrationem. Et quoniam de hoc bello licet etiam feminis triumphare, suscipe haec arma Pauli, & tanti hortatione ducis certam praesume victoriam. Haec enim si tu omnia instrumenta possideas, secuta procedes ad praerium spirituale, nec pavebis diabolus cum toto exercitu suo. Cadent enim a latere tuo mille, & decem millia a dextris tuis: ad te autem non appropinquabunt. Beatus quoque Jacobus ille Christi miles emerit non minore nobis auctoritate de hoc bello victoriam pollicetur: Subditi, inquit, estote Deo: resistite autem diabolo & fugiet a vobis. Oportet quomodo resistere debeamus diabolo, si utique sumus subditi Deo, eiusque faciendo voluntatem, ut divinam etiam mereamur gratiam: & facilius nequam spiritui, auxilio sancti Spiritus resistamus. Neque vero aperta contra nos pugnat acie: nec publica nobiscum fronte congredditur, sed dolo vincit ac fraude, nostraque contra nos utitur voluntate. De consensu adversariorum vires accipit, nostoque nos, ut dici solet, jugulat gladio. Infirmus hostis est qui non potest vincere nisi volentem. Procul a nobis desperatio, procul omnis ab animo recedat pavor adversariorum. Non adjuvemus, sed vincamus adversarios. Dant illi quidem consilium, sed nostrum est vel eligere, vel respicere quod suggerunt. Non enim cogendo, sed suadendo nocent. Non extorquent a nobis consensum, sed expectant. Unde etiam Ananias dicitur: Quare tentavit cor tuum Satanam mentiri te Spiritui Sancto? Quod utique illi Apostolus nunquam imputaret, si id absque ipsius voluntate diabolus fecisset. Ipsa etiam Eva jam condemnatur a Domino: quia ab eo quem poterat superare, superata est. Nec enim meruisset a Domino iustitiae puniri quae victa est, nisi vincere ipsa potuisset. Huius nequissimi hostis est illa, vel prima calliditas, & ars doli plena, fatigare cogitationibus rudes animas: & novellis in proposito mentibus de ipsa interdum conversatione afferre merorem: ut facile ab huius rei profectu deterreatur animus, cuius initia amara cognoverit. Itaque solet tam sordidas nunquam & impias cogitationes inferere menti, ut qui tentatur, dum suum illud putat esse quod cogitat, deteriore per spiritum immundum proposito suo arbitretur effectum multoque puriore animam habuisse se credat, cum adhuc res saeculi amaret. Vult enim his quibus invidet callidissimus inimicus horrorem propositi ex desperatione facere sanctitatis: ut eos obsidente tristitia, & si a proposito non revocat, certe retineat a profectu. Propter quod maxime sanctarum tibi scripturarum studium diligendum est: illuminanda divinis eloquiis anima: & coruscantem Dei verbo, diaboli repellenda sunt tenebrae. Cito enim fugit ille ab ea anima quam sermo divinus illuminat: quae caelestibus semper cogitationibus occupatur. In qua assidue est Dei verbum, cuius vim nequam spiritus non potest ferre. Et ideo beatus illud Apostolus spiritualis bellum ter cetera instrumenta gladio comparavit. Est autem tutissimum atque perfectum: ut assuescat animus sollicita semper pervigilique custodia discernere cogitationes suas: & ad primum animi vel probare, vel reprobare, quod cogitat: ut vel bonas cogitationes alat, vel statim extinguat malas. Hinc namque fons est boni, & quod origo peccandi, quibus ingentis delicti in cogitatione principium est, quae unum quodque opus velut in quadam cordis tabula desingit, antequam faciat. Nam sive ille actus sive sermo sit, ut profectur ante disponitur, & cogitationum consilio discernitur quod futurum est. Vides quam brevi interdum momento quaeque ista quis cogitet cogitataque proficiat: nec quicquam omnino, vel lingua, vel manu, caeterisque membris agit, nisi cogitationes ante dixerint. Unde & Dominus in Evangelio dicit: De corde hominis procedunt cogitationes male, adulterium, fornicatio, homicidium, furta, falsa testimonia, avaritia, nequitia, dolus, impudicitia, oculus malus, blasphemia, superbia, stulticia. Haec sunt quae coinquant homines. Omnis ergo sollicitudo tua, omnis intentio debet esse in custodia. Ibi te maxime oportet observare peccatum, ubi nasci solet: statimque ad primam tentationis re-

a Haec verba ex Epistola Pelagii ad virginem sanctam refutat Augustinus cap. 22. lib. 1. contra eundem Pelagium.

pugnare faciem: & malum antequam crescat extinguere. Nec enim expectandum est augmentum eius rei, quae timeri debet a parvo: & quae tanto facilius vincitur, quanto ei citius repugnatur. Ideo clamat scriptura divina: Omni custodia serva cor tuum: ex eo enim exitus vitae. Distinguendum est autem inter istas cogitationes, quibus voluntas faveat, quas cum delectatione amplectitur: & inter eas cogitationes, quae tenuis umbræ modo pratervolare mentem solet: seseque tantummodo, vel transeundo monstrare: quas Graeci *noies* vocant vel certe inter illas quae repugnanti ac invito animo suggeruntur, quibus mens cum horrore quodam renititur ac resistit: quibus ut contristatur admissis, ita gaudet expulsis. In illis quidem quae se leviter menti ostendunt, & quasi fugiendo demonstrant se: nec peccatum omnino, nec pugna est. In iis autem cum quibus aliquandiu anima luctatur, quibus resistit voluptas, aequale certamen est. Aut enim consentimus, & vincimur: aut respicimus & vincimus, & acquirimus de pugna victoriam. In illa ergo tantummodo cogitatione peccatum est, quae suggestioni consensum mentis dedit: quae malum suum blandè fovet: quae in factum gestit erumpere. Huiusmodi cogitatio etiam si ex aliquo impedita casu, non impleat voluntatem nihilominus actione criminis condemnatur a Domino: ut illud in Evangelio legimus: Qui viderit, inquit, mulierem ad concupiscendum eam, iam moechatus est eam in corde suo apud Deum: cui nota sunt omnia etiam antequam fiant. Voluntas perfecta faciendi, reputatur pro opere facti. Qua de re debes (saepè enim repeto quod fieri semel volo) sanctas scripturas sine intermissione meditari. Hisque tuam replere mentem; & malis cogitationibus locum auferens, divinis animam sensibus occupare: quantumque Deum diligas, ex dilectione legis eius ostendere. Unde scriptura dicit: Qui timeat dominum, inquirunt quod beneplacitum est illi & qui diligunt eum, replentur lege eius. Tunc senties quantum ad eius amorem adjuvet te sapientia: quantum sit in te divinae legis auxilium, & Domino cum David lata cantabis: In corde meo abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi. Excitandus est enim spiritualibus stimulus semper animus; & majori quotidie ardore renovandus. Orationis instantia, illuminatio lectionis, sollicitudo vigiliarum, & diurna & nocturna eius incitamenta sunt. Nihil enim in hoc proposito ocio deterius est: quod non solummodo non acquirit nova; sed etiam parata consumit, sanctae vitae ratio processu gaudet & crescit: cessante torpescit, & deficit. Quotidianis ac recentibus virtutum incrementis mens instauranda est: & vivendi nobis hoc iter, non de transacto, sed de reliquo metiendum. Quam diu sumus in hoc corpore, nunquam nos ad perfectum venisse credamus. Sic enim melius pervenitur. Tam diu non relabimur retrò, quam diu ad priora contendimus. At ubi ceperimus stare, descendimus: nostrumque non progredi, jam reverti est. Cesset omnis ignavia, & inutilis de praeterito labore securitas. Si volumus non redire, currendum est. Apostolus de die in diem vivens Deo: non quid ante fecisset, sed quid facere deberet semper attendens, dicebat: fratres, ego me non arbitror comprehendisse aliquid: unum autem quae quidem sunt retrò obliviscens, ad ea verò quae sunt priora me extendens, ad destinatum persequor bravium supernae vocationis Dei. Si beatus Paulus vas electionis: qui ita Christum indutus erat, ut diceret: Vivo autem iam non ego, vivit verò in me Christus: adhuc tamen se extendit, adhuc crescit & proficit: quid nos facere debemus, quibus optandum est, ut in fine nostro, Pauli principio comparemur? Ergo tu hunc imitare qui dixit: Imitatores mei estote sicut & ego Christi. Obliviscere omne praeteritum: & quotidie inchoare te puta: ne pro praesenti die quo debes servire Deo, praeteritum imputes. Optime quaesita custodias, si semper inquiras. Damnum parata sentient: si parare cessaveris. Ducas forsitan: Grandis labor est. Sed respice quod promissum est: Omne opus leve fieri solet, cum ejus precium cogitatur: & spes praemii solatium est laboris. Sic durus agricola, inaraturn diu campum, & pinguiore otio glebas violento vomere scidisse se gaudet, & mirum in modum ipsa operis difficultate latus spem segetis de labore metitur. Sic negotiator avidus maria contemnit: spectare ausus fluctuum spumas rabiemque ventorum. Dumque in omni labore ac periculo lucrum cogitat, & lassitudinem simul obliviscitur & timorem. Considera quae so magnitudinem praemii tui, si ta-

men considerari potest, quidquid immensum est, post abscissionem animae, post carnis interitum, post favillas & cinerem, in meliorem statum virgo reparanda es. Mandatum terrae corpus in caelum elevandum est: & mortale tuum immortalitatis honore mutandum est. Post haec angelorum es donanda consortio: regnum acceptura caelorum: ac in perpetuum mansura cum Christo. Quid ergo retribuere Domino pro omnibus quae retribuit tibi? Quid tanto remuneratore dignum facies? Aut quem laborem durum putabis, cuius tanta sunt praemia? Unde beatus Apostolus: Nullae, inquit, sunt condignae passiones huius temporis ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis. Quid enim dignum vel facere, vel pati possumus in brevi hoc tempore vitae nostrae: cum id immortalitate sit compensandum? Propter quod idem Apostolus ait: Id enim quod in praesenti saeculo est momentaneum ac leve tribulationis nostrae: supra modum in sublimitate, aeternum gloriae pondus operatur in nobis. Respuantur honores, despiciantur divitiae. Ipsa quoque vita nostra, martyrii amore contemnatur. Et haec omnia etiam si pro aeternitatis praemio non darentur, essent tamen quandoque peritura. Amittunt etiam hoc illi qui semper cupiunt possidere. Quam multos memoria nostra retinet in maximis honoribus ac divitiis constitutos, repente de summo illo potentiae fastigio concidisse: & eos qui tumore elati, aliud quiddam quam homines esse se putabant, exitu tandem suo docuisse nos quid fuerint. Quid enim iam hoc mundo stabile? Quid verò firmum est: quid porro non breve & incertum, & calui non serviens, Quale istud bonum est, quod semper timeas amittere: quod vel aufereendum abs te metuas, vel a te relinquendum scias? Nam & si nullo id eripiaru casu, vel morte certe perdendum est. Et si vita nostra tendatur per mille annos: & ad extremum illum totius diem aetatis, quotidiana deliciarum voluptate veniamus: quale hoc quaeso diu est, quod sine delectat? Aut quis illius voluptatis fructus est: qui statim ut cessaverit, videbitur tibi non fuisse? Age jam transactam vitam tuae tempus animo revolve. Nonne videbitur tibi umbra quadam fuisse quod transiit: & ad instar fomii tenuis, incertum esse omne quod videtur? Hoc idem & decrepitu senex sentire potest: cui convenit dicere cum Propheta: Dies mei sicut umbra declinaverunt, & ego sicut fenum arui. Quod si haec etiam hic possumus dicere: ubi quamvis brevis, tamen quia praesens est vita ista, magni penditur: quid in futuro dicturi sumus, ubi maiore aeternitatis scientia; transactum omne pro nihilo est? Haec tu tecum diligenter revolvens, & brevitate vitae huius aeternitatis contemplatione despicens: ipsum quoque contemptum mundi, majori animi virtute contemne: & ad illum tantum diem totam para te, in quo mundi gloria finienda est. Illum, inquam, diem, quem Salvator diluivo comparavit: qui multos fallaci securitate deceptos: furvivo, ut ait Apostolus, comprehendet adventu. Quem beatus quoque Petrus describens ait: Adveniet autem dies Domini sicut fur: in qua res cunctae magno impetu transibunt. Elementa vero a calore solvebuntur. Cum haec omnia dissolvenda sint, quales oportet nos esse in sanctis conversationibus & pietatibus, expectantes & properantes in adventum Domini Dei, in quo caeli ardetes solventur: & elementa ignis calore tabescent? Recens factum est, & quod ipsa audisti, cum ad stridula buccinae sonum Gotthorum clamorem, lugubri oppressa metu Domina orbis Roma contremuit. Ubi tunc nobilitatis ordo? ubi certi & distincti illius dignitatis gradus? Permista omnia & timore confusa, omni domui planctus, & aequalis fuit per cunctos pavor. Unum erat servus & nobilis. Eadem omnibus imago mortis: nisi quia magis eam timebant illi, quibus fuerat vita jucundior. Si ita mortales timeamus hostes & humanam manum: quid faciemus cum clangore terribili tuba intonare de caelo ceperit: & ad illam archangeli vocem, omni buccina clariorem, totus simul remugiet mundus? cum viderimus super nos non manufacta arma concuti, sed & virtutes caelorum commoveri, sicut Propheta dicit: cum venerit Dominus ponere orbem terrae desertum, & peccatores perdere ex eo: quis tunc nobis pavor, quae caligo, quae tenebrae, cum nos saepius ac toties admonitos: & tamen imparatos dies ille repererit? Tunc, inquit, plangent super nos omnes tribus terrae: & videbunt filium hominis venientem in nubibus caeli cum virtute multa & maiestate. Tunc dicent montibus, cadite super nos: & collibus, operite nos: & petris, aperite vos nobis. Verum haec eorum sint, qui variis huius mundi detenti curis,

de mundi non cogitant sine. Tu verò cui adventus Christi diurnum nocturnumque meditatio est, cui pro conscientiae puritate, Domini est optanda praesentia: quae consummationem saeculi quasi certum praemii tui tempus expectas, exultationem de caelo capies, non timorem. Tunc enim tu sanctorum mixta choris: & sanctis comitata virginibus, sponsa obviam subvolabis, & dices: Inveni quem quaesivit anima mea. Nec ullius iam temporis separationem timebis: quae semel immortalitatis gloria, & incorruptionis splendore donanda es: & cum Christo semper futura es, Apostolo dicente: Quoniam ipse Dominus in iussu & in voce archangeli, & in tuba Dei descendet de caelo: & mortui qui in Christo sunt, resurgent prius. Deinde nos qui vivimus: qui relinquitur, simul rapiemur cum illis in nubibus obviam Domino in aera: & ita semper cum Christo erimus. Haec sit igitur cura tua semper, hoc studium: haec jugiter virginis corde volentur. In his totius diei versetur labor. In his nocturnus somnus reponatur. In hac anima rursus evigilet. Et enim nullus labor durus: nullum tempus longum videri debet, quo dona aeternitatis acquiritur.

AUGUSTINI ET ALIPII AD JULIANAM Demetriadis virginis matrem.

Dominæ debitis in Christo officiis honorandæ & merito illustri filiae Julianæ, Alipii & Augustini in Domino salutem. Grate admodum nobis jucundeque accidit: ut simul nos constitutos apud Hipponem, tuæ reverentiae literæ repererent: quibus hæc rescripta pariter redderemus vestra incolumitate cognita gaudentes: vicissimque nostram quam vobis cordi esse confidimus, mutua dilectione nunciantes, Domina debitis in Christo officiis honoranda & merito illustri filia. Scire autem vos optime scimus, quantum vobis debeamus religionis affectu: quantaque nobis & apud Deum & inter homines sit cura de vobis. Licet enim vos per literas primum: deinde etiam praesentia corporali, pia & Catholica, hoc est vera membra Christi, exiguas nostrae cognoverit: tamen etiam per ministerium nostrum cum accepisset verbum auditus Dei, sicut dicit Apostolus: Acceptis non ut verbum hominum, sed sicut est verbum Dei. Cuius ministerii nostri, adjuvante gratia & misericordia Salvatoris, in domo vestra tantus fructus exortus est: ut humanis nuptiis iam paratis, sancta Demetrias spirituales sponsi illius praefereat amplexum: cui specioso prae filiis hominum ad habendam spiritus uberiorem fecunditatem, nec amittendam carnis integritatem, virgines nubunt. Nesciremus autem quemadmodum nostra illa tunc exhortatio a fidei & nobili virgine fuisset accepta: nisi nobis profectus cum post paululum professa fuisset sanctimoniam virginealem, hoc ingenis Dei donum quod per servos suos quidem plantat & rigat: sed per seipsum incrementum dat nobis operariis provenisse, vestrarum literarum latissimo nuncio, & veraci testimonio disceremus. Quæ cum ita sint, nemo nos improbos dixerit, si in vobis admonendis, ut contraria gratiae Dei dogmata devitetis, necessitudine sumus propensiores solliciti. Nam licet nos Apostolus, non solum opportune, verum etiam importune praedicando, verbo insistere praecipiat: non tamen in coram hominum numero vos habemus, quibus sermo vel pagina nostra importuna videatur quando id quod ad sanam doctrinam non pertinet: vos ut vigilantè evitetis, alloquimur. Hinc ergo est, quod admonitionem nostram tam grato animo suscepistis: ut in Epistola tua ad quam nunc rescribimus, diceret: Sane quod me hortatur reverentia vestra, ne indulgeam aures his hominibus, qui pravis tractatibus venerandam fidem saepe corrumpunt: gratias uberes ago tam pie admonitioni. Quod itaque adjungis & dicitis: Sed noverit sacerdotium vestrum, longe me ac domunculam meam ab huiusmodi personis esse discretam: omnique familia nostra adeo Catholicam sequitur fidem, ut in nullam haeresim aliquando devierit, nec unquam lapsa sit: non dico in eas sectas, quæ vix exiantur: sed nec in eas, quæ parvos habere videntur errores: hoc est quod nos magis magisque compellit non tacere apud vos, de his qui etiam illa quæ sana sunt, vitari conantur. Domum enim vestram non parvam Christi Ecclesiam deputamus. Nec sane parvus est error illorum, qui putant ex nobis ipsi nos habere, si quid iustitiae, continentiae, pietatis, castitatis, in nobis est: cõ quod ita nos condiderit Deus: ut ultra praeter quod nobis revelat scientiam, nihil nos adjuvet: ut ea quæ faciendâ dis-